

Nyanser av vold?

Unge jenters erfaringer i voldelige kjærestereelasjoner

ANNE IVERSEN OG KRISTIN RYMOEN

Psykologisk Institutt, NTNU

Artikkelen analyserer unge jenters erfaringer i voldelige kjærestereelasjoner preget av grov voldsutøvelse. I artikkelen analyseres et kvalitativt materiale som består av elektroniske innlegg skrevet av unge jenter på ulike spørre- og rådgivingspalter på internett. Det gjøres bruk av et diskursanalytisk rammeverk for å forstå hvordan jentene konstruerer mening ut fra sine erfaringer.

Analysene viser at jentene gir sine erfaringer mening ved å nyansere hvordan volds erfaringene kan forstås. Nyansene omhandler særlig tre aspekter; definisjoner av vold, grenser for vold og ikke minst ansvar for vold. Nyansene av vold forstås som uttrykk for alternative subjektposisjoner som gir rom for andre måter å forstå og håndtere den volden jentene blir påført av sine kjærestere.

Vold i nære relasjoner er et omfattende samfunnsproblem som anslagsvis rammer mellom 75000–150000 mennesker i Norge (St.meld. nr. 15 2012–2013) og volden har både samfunnsmessige, helsemessige og personlige konsekvenser. I forskningslitteraturen er vold i nære relasjoner en samlebetegnelse som rommer særlig fire former for vold: partnervold, barn som opplever vold i hjemmet, eldre som blir påført vold av partner og/eller barn/ barnebarn og sist men ikke minst, tvangsekteskap og kjønnslemlestelse (St.meld. nr. 15 2012–2013). Disse undergruppene representerer store forskningstema i seg selv, og i denne artikkelen vil vi rette et nærmere søkelys mot temaet partnervold.

Forskning viser at partnervold varierer med hensyn til alder, kjønn og hvilke former for vold som blir utøvet. Landsrepresentative undersøkelser viser at både kvinner og menn påføres vold av sine partnere (Pape 2003) og at langt flere unge (dvs. 20–24 år) enn eldre er berørt av maktbruk fra partner (Kelly og Johnson 2008, Haaland mfl 2005). Sammenligninger blant unge viser også at unge kvinner i parforhold ser ut til å være mer utsatt for vold og trusler enn unge, enslige kvinner (Pape 2011) og Stene (2005) konkluderer med at inngåelse av parforhold øker risikoen for å bli utsatt for vold og trusler for unge kvinner.

Å klassifisere partnervold er ingen enkelt oppgave, men i forskningen skilles det mellom grov og mindre grov partnervold. Betegnelsen grov partnervold benyttes om vold som har et særlig skadeomfang og betegnelsen inkluderer å bli sparket, tatt kvelertak eller banket opp (Thoresen og Hjemdal 2014). Mindre grov partnervold brukes som en betegnelse på vold med mindre skadepotensiale og kan inkludere handlinger som lugging, klyping og slag med flat hånd. Når en legger dette skillet til grunn og ser utelukkende på den groveste volden, dvs. vold med et særlig alvorlig skadepotensiale, kan det se ut til at både aldersdimensjonen og kjønnsfordelingen endres. Forskning viser at langt flere kvinner enn menn rapporterer å bli påført den groveste partnervolden (Johnson 1995, Kelly og Johnson 2008, Thoresen og Hjemdal 2014) og det er langt flere voksne enn unge som rapporterer denne volden (Archer 2000). I nasjonale, landsrepresentative undersøkelser av ungdom og partnervold har man heller ikke avdekket grov partnervold blant unge i etableringsfasen (Pape 2003, 2011). Pape (2011) konkluderer med at det er vold med mindre skadeomfang som er mest utbredt blant ungdom og unge voksne, og at *«(d)et er særlig blant godt voksne mennesker man finner den groveste volden»* (s. 1996) hvor parrelasjonen har en viss varighet.

I denne artikkelen analyseres imidlertid et kvalitativt materiale som viser at den groveste volden også forekommer blant unge i parrelasjoner av mer flyktig karakter. Datamaterialet består av blogger og innlegg skrevet av unge jenter på ulike elektroniske nettsteder, og de viser at også unge i flyktige parrelasjoner blir påført grov vold av sine kjærester. Dette er en gruppe voldsoffer som i begrenset grad er empirisk analysert, og våre analyser er derfor konsentrert rundt hvordan de unge jentene i mer eller mindre flyktige parrelasjoner selv beskriver og fortolker sine voldserfaringer.

I det følgende presenterer vi det teoretiske bakteppe som benyttes for å forstå hvordan jentene gir mening til sine erfaringer. Dernest redegjør vi for datamaterialet som vi har analysert. Analysene viser hvordan jentene gir mening til og beskriver sine voldelige erfaringer gjennom ulike former for nyanseringer av vold. Med bakgrunn i disse analysene drøfter vi avslutningsvis hvorvidt voldsnyanseringene kan forstås som uttrykk for alternative subjektposisjoner som gir rom for andre måter å forstå og håndtere den volden de blir påført av sine kjærester.

Voldsrelasjoner

Partnervold og særlig kvinne/konemishandling var lenge et ikke-tematisert samfunnsproblem. Arbeidet med å tematisere partnervold startet med det Skjørten (2004) refererte til som 'synliggjøringsfasen' (s.63). I dette arbeidet sto krisesenterbevegelsen sentralt og arbeidet var rettet inn mot å synliggjøre fenomenets eksistens og gi det

status som et samfunnsproblem. Deretter ble arbeidet rettet inn mot å gjøre fenomenet til et tema i forskningen slik at både forekomst og utbredelse av partnervold ble dokumentert. Sentralt i dette arbeidet sto Walker (1979) og hennes forskning på voldsrelasjonens dynamikk. Hennes forskning bidro til å utvikle kunnskap om voldsrelasjonenes ulike faser og la blant annet grunnlag for mer nyanserte forståelser av hvorfor kvinner ikke umiddelbart forlater sine voldelige ektemenn. Walkers fase-teori ble senere videreutviklet av Curnow (1997) som inkluderte det hun kalte «the open window phase» som en fase i relasjonen hvor sannsynligheten var størst for at den mishandlede kvinnen ville bryte ut av det voldelige parforholdet.

I den senere tid har det imidlertid blitt rettet kritikk mot den etablerte forståelsen av fenomenet kvinne/konemishandling. Med grunnlag i representative undersøkelser er det blitt pekt på at partnervold fremstår som et mer sammensatt og nyansert fenomen enn det tradisjonelle bildet av den mannlige voldsutøveren som utøver vold mot sin kone, og som har en eskalerende voldsutøvelse (se blant annet Dutton, Hamel og Aaronson 2010, Anderson 2005, Hines og Douglas 2010). Forskningen har vist at fenomenet partnervold rommer flere nyanser og at partnervold varierer med hensyn til hvilken vold som utøves, hvor ofte vold utøves og ikke minst hvem som utøver hvilke former for vold (Johnson 1995, Krug mfl 2002, Kelly og Johnson 2008).

I følge Johnson (1995) kan disse variasjonene sorteres i to forskjellige volds-mønstre, og Kelly og Johnson (2009) argumenterer for at «... *these two types of violence differ in significant ways, including causes, participation, consequences to participants, and forms of intervention required*» (s. 481). Johnson (2011) beskriver disse to mønstrene som henholdsvis «*situational couple violence*»¹ og «*intimate terrorism*»² (s. 290). Situational couple violence, eller episodisk vold, er en betegnelse på partnervold hvor «...*conflicts occasionally gets 'out of control'*» (Johnson 1995: 285). Dette partnervoldsmønsteret kjennetegnes av en kjønnsymmetri i både initiering og utøvelse av vold, samt at voldsutøvelsen sjeldent eskalerer over tid. Dette volds-mønsteret er særlig avdekket i representative undersøkelser av normalbefolkningen (Pape 2003, Stene 2005, se også Archer 2000). Det andre volds-mønsteret, intim terrorisme, er i overensstemmelse med det som ofte omtales som kvinne/konemishandling. Dette volds-mønsteret er kjennetegnet av asymmetriske kjønnsrelasjoner hvor voldsutøveren vanligvis er en mann og volden påføres som oftest en kvinnelig partner. Voldsutøvelsen er sjelden gjensidig og volden har tendens til å eskalere over tid (Johnson 1995, Kelly og Johnson 2008). Dette mønsteret er særlig beskrevet i undersøkelser som gjør bruk av strategiske utvalg, dvs. utvalg trukket blant personer som har oppsøkt ulike hjelpeinstanser som yter bistand til personer påført partnervold (som for eksempel krisesentra).

Forskning på partnervold har med andre ord avdekket to typiske voldsrelasjoner, hvor den ene voldsrelasjonen beskrives som kjønnsymmetrisk og med en stabil voldsutøvelse over tid, mens den andre beskrives som kjønnsasymmetrisk og med eskalerende voldsutøvelse over tid. Felles for begge disse voldsrelasjonene er at de gjerne beskrives innenfor rammen av etablerte, voksne parrelasjoner, ofte med gjensidige økonomiske forpliktelser og (felles) barn som en tilstedeværende tredjepart (Walker 1979, Curnow 1997, Haaland, Clausen og Schei 2005, Kelly og Johnson 2008, Johnson 2011). Vår undersøkelse tar imidlertid utgangspunkt i annet utvalg en det som tradisjonelt analyseres i undersøkelser av grov partnervold. Utvalget vårt består av unge jenter (n=15) som har oppsøkt ulike spørre- og rådgivingspalter på internett for å få råd om hvordan de skal håndtere sine voldelige kjærester. I sine innlegg på disse spaltene beskriver de sine erfaringer og opplevelser, og utvalget som benyttes i denne undersøkelsen har erfaringer som kan kategoriseres som grov partnervold.

Som nevnt innledningsvis, er grov partnervold lite empirisk dokumentert blant ungdom og unge mennesker. Det betyr imidlertid ikke at ungdom og unge mennesker ikke utsettes for vold. Unge menneskers voldserfaringer omfatter vanligvis andre situasjoner og relasjoner enn det som beskrives som tradisjonell partnervold. Forskning har etter hvert utviklet et tydelig empirisk bilde av unge menneskers voldserfaringer (Pape 2003, 2011; Stene 2005, Stefansen og Smette 2006, Mossige og Stefansen 2008, Natland 2008, Smette, Stefansen og Mossige 2009, Mossige og Lihong 2010, Stefansen, Smette og Bossy 2014, Thoresen og Hjemdal 2014, Vislie 2015). Eksempelvis finner Stene (2005) i sin analyse av Levekårsundersøkelsene 1997–2004 at ungdoms utsatthet for lovbrudd blant annet varierer med hensyn til kjønn. Unge gutter er mest utsatt for lovbrudd og vold i forbindelse med uteliv, hvor volden utøves på offentlig sted og av en helt eller delvis ukjent gjerningsperson. For unge jenter er bildet annerledes. Nesten halvparten av alle voldstilfellene mot unge jenter skjer i eller ved egen eller andres bolig, og i under halvparten av tilfellene er gjerningsmannen helt eller delvis ukjent.

Forskning på unge jenter og vold har særlig undersøkt voldtekt og andre seksuelle krenkelser (Stefansen og Smette 2006, Mossige og Stefansen 2008, Smette, Stefansen og Mossige 2009, Stefansen, Smette og Bossy 2014, Vislie 2015), og forskningen har vist at ungdom er svært utsatt for seksuell omgang mot sin vilje (se også NoU 2008:4). De samme undersøkelsene viser imidlertid en diskrepans mellom hva som defineres som voldtekt i juridisk forstand og hvordan ungdom selv definerer voldtekt. Eksempelvis analyserte Stefansen og Smette (2006) hvilke seksuelle overgrep som et større utvalg kvinner selv definerte som voldtekt, og hva som var karakteristisk for overgrepssituasjoner som ikke ble definert som voldtekt. De fant at på tross av at kvinner hadde erfaringer som i juridisk forstand kunne klassifiseres som voldtekt,

definerte ikke kvinnene selv sine erfaringer som voldtekt. Stefansen og Smette forklarer denne diskrepansen ved blant annet å problematisere det de refererer til som 'stereotypiske voldtektscript', eller forestillinger om hva som typisk skjer i en voldtekt-situasjon (2006: 35). De skriver at disse stereotypiske voldtektscriptene til forveksling er lik overfallsvoldtektene hvor overgriperen er ukjent for kvinnen, og hvor han forgriper seg mot kvinnen uten forvarsel. Mannen er i tillegg brutal og anvender fysisk vold, og kvinnen kjemper imot og blir skadet. Gitt dette scriptet som norm, var kvinnenens beskrivelser av sine erfaringer annerledes. Stefansen og Smette fant at kvinnenens relasjon til overgriperen og situasjonen hvor overgrepet hadde skjedd, hadde betydning for hvorvidt kvinnene brukte voldtekt som merkelapp på sine erfaringer. Vislie (2015) brukte betegnelsen 'gråsonerfaringer' på slike erfaringer som ikke like lett lar seg kategorisere og klassifisere med etablerte merkelapper. På samme måte som kvinnene i undersøkelsen til Stefansen og Smette (2006) og Vislie (2015) strever med å gi mening til sine erfaringer, ser vi i vår undersøkelse at jentene strever med å gi mening til sine erfaringer i voldelige parforhold. I artikkelen belyser vi hvordan jentene selv gir mening til sine erfaringer og hvordan de bruker nyanseringer som et virkemiddel i denne meningskonstruksjonen. Vi gjør bruk av et selektert utvalg og analyserer et kvalitativt materiale som inneholder beskrivelser av det som kan klassifiseres som grov partnervold eller intim terrorisme. I forskning på partnervold er voldsformen intim terrorisme særlig beskrevet blant etablerte, godt voksne par og sjeldent er denne voldsformen analysert med utgangspunkt i unge kvinners erfaringer. Vår undersøkelse kan dermed bidra til å nyansere det empiriske bildet av voldsutøvelse blant unge i parrelasjoner.

Å forstå vold

Vold kan være vanskelig å forstå, både for den som utøver vold, for den som blir påført vold og for den som blir vitne til voldsutøvelse. I boken «*Meningen med vold*» argumenterer Isdal (2000) for at vi må forstå voldens mening og gi voldshandlinger de rette merkelappene. I følge Isdal er det en nødvendig forutsetning for å se volden og reagere på volden. Å sette merkelapper på hendelser og handlinger kan være en viktig frigjøringsprosess ved at egne erfaringer blir gjenkjent og anerkjent som vold. Forskningen vi har referert til tidligere viser imidlertid at merkelapper verken er entydig eller lett å gripe til for å forstå egen erfaring. Tvert imot, forskningen viser at jentene strever med å anvende de etablerte merkelappene som meningsbærende beskrivelser på egen erfaring. Stefansen og Smette (2006) viser at undersøkelser av hva den voldspåførte selv kaller sine erfaringer, er viktig for å forstå både den subjektive opplevelsen av en konkret handling og hvordan volden erfares av konkrete personer (se også Vislie 2015). I denne

artikkelen har vi derfor valgt å analysere hvordan jentene selv konstruerer mening ut av sine erfaringer. Analytisk tar vi i bruk diskursiv posisjonering (Davis og Harrè 1999, van Langenhove og Harrè 1999) som orienteringsredskap. Teorien om diskursiv posisjonering er en betegnelse som rommer to aspekter. For det første henviser det til diskurser som sosialt konstruerte meningssystem, meningssystem som individet drar veksler på både for å handle og for å forstå handling. For det andre henviser det til posisjonering som en diskursiv praksis hvor individet posisjonerer seg selv, posisjonerer andre og blir posisjonert av andre i interaksjon. Posisjonering er dermed både en relasjonell og en relativ diskursiv praksis. I vår analyse har vi benyttet denne betegnelsen som et orienteringsredskap som muliggjør å analysere jentenes historier som diskursive praksiser hvor historiene blir forstått som uttrykk for hvordan jentene posisjonerer seg selv og sine erfaringer i et større diskursivt landskap.

Dette større diskursive landskapet kommer med ulike tradisjoner for å forstå spesifikke handlinger og erfaringer (van Langenhove og Harrè 1999), og ved å italesette egne erfaringer gjør de bruk av ulike stereotypiske script som de bruker som grunnlag for å sammenligne, rangere og nyansere egne erfaringer. Historiene blir dermed viktige grensemarkører både for å forstå egne erfaringer og for å vurdere scriptenes gyldighet og legitimitet (Iversen 2006). Gjennom sine historier trekker jentene opp grenser for hvordan deres erfaring skal forstås, og de viser hvilke fortolkninger de anser som relevante og ikke minst hvilke fortolkninger de ikke anser som relevante. Slik sett blir disse grensene viktige for å forstå den mening de tilskriver sine erfaringer. Deres historier blir med andre ord forstått som prosesser hvor de posisjonerer seg selv ved å tilskrive mening til sine erfaringer. For å nærme oss voldens mening har vi i analysene vektlagt både jentenes beskrivelse av voldserfaringer og de grensemarkørene som de trekker frem.

Metode og materialet

I vår undersøkelse har vi valgt å nærme oss partnervold ved å oppsøke ulike blogger og spørrespalter på internett. Det er i de senere år kommet et stort antall spørrespalter på internett hvor en anonymt kan oppsøke ulike hjelpeinstanser for å få råd og veiledning om ulike problemer og utfordringer en måtte ha i livet. Noen av disse er spesielt myntet på ungdom. Blant mange spørsmål om forelskelse, sex og samliv dukker det opp ett og annet innlegg skrevet av jenter påført vold av sine kjærester. Det er slike innlegg på blogger og spørrespalter som utgjør datamaterialet i vårt studie³.

Utvalg

Utvalget vårt består av innlegg fra 15 unge kvinner og jenter. Alle innleggene er postet anonymt. I vårt valg av innlegg, var inkluderingsstrategien tredelt:

- 1) det skulle være unge kvinner (dvs. under 30 år),
- 2) de skulle ikke ha barn i forholdet og
- 3) de skulle selv ha tatt kontakt med det aktuelle nettstedet for rådgiving.

Forskning har vist at både felles barn og økonomiske forpliktelser gjerne brukes som begrunnelser for hvorfor kvinner blir værende i voldelige parforhold. I vår prioritering mellom tilgjengelige historier ønsket vi å se nærmere på jenter og unge kvinner som verken hadde barn eller gjensidige økonomiske forpliktelser og analysere hvordan jentene ga mening til sin erfaring. Vi ønsket med andre ord historier fra jenter som hadde en litt mer flyktig parrelasjon, hvor det å avslutte forholdet i større grad handlet om 'å slå opp' enn å inngå i barnefordelingsforhandlinger og enighet om økonomisk deling av fellesverdier. Disse utvalgs-kriteriene gjorde at vi satt igjen med et utvalg på 15 jenter og unge kvinner som hadde postet sine historier på ulike blogger og spørre-spalter.

Jentenes innlegg varierte med hensyn til detaljeringsgrad. Noen historier var detaljrike med hensyn til beskrivelsene av volden de ble påført, mens andre var mer detaljert med hensyn til personlig livserfaring. Historiene kunne handle om spesifikke voldsepisoder hvor innleggene var skrevet tidlige morgentimer når voldserfaringen var friskt i minne⁴. Andre innlegg var mer generelle beskrivelser av den voldelige relasjonen hvor volden som ble påført jentene var oppsummert i stikkordsform. Noen av innleggene inneholdt beskrivelser av tidligere voldserfaringer, enten de hadde blitt påført vold fra tidligere kjærester og/eller fedre. Andre innlegg inneholdt ingen beskrivelser utover selve voldshendelsen. Tekstene varierte også i lengde – hvor den lengste var på omlag 1600 ord mens den korteste var i underkant av 150 ord. Det vanligste innlegget var imidlertid på omlag 200 ord.

I noen innlegg var ikke alder beskrevet. I slike tilfeller måtte vi anslå alder ut fra de beskrivelsene som ble gitt. Eksempelvis legger en av jentene vekt på at hun gleder seg til hun blir gammel nok til å ta førerkortet slik at hun slipper å ta bussen til kjærestens bosted. Dette har vi tolket som et uttrykk for at innlegget er skrevet av en ung jente. Andre aldersangivelser var mer diffuse, som eksempelvis at vedkommende bodde hjemme med sine foreldre. Slike innlegg ble likevel inkludert, selv om vi ikke kan si med sikkerhet at disse innleggene er skrevet av jenter i vårt alderssegment. Andre skriver at de lever i samboerforhold, og disse har vi tolket til å være nær yttergrensene

for vårt utvalg. Vi inkluderte imidlertid også disse historiene siden det andre kriteriet – parforhold uten barn – var oppfylt. Basert på disse vurderingene antar vi at de fleste i utvalget vårt er i begynnelsen av tyveårene, noen er i slutten av tyveårene og noen er i tenårene.

Det å anvende et tekstmateriale av denne typen som grunnlag for forskning, har både svakheter og styrker ved seg. En åpenbar svakhet med materialet er at det ikke gir oss muligheten til å gå dypere inn i jentenes historier og deres beskrevet erfaring. Anonyme innlegg på elektroniske spørrespalter gir ikke grunnlag for dialog på den måten vi vanligvis gis innenfor kvalitativ forskning. Innleggene som jentene postet ble imidlertid i de aller fleste tilfeller kommentert av andre – enten vilkårlige lesere eller profesjonelle rådgivere. En og annen gang svarte jentene på disse kommentarene – enten gjennom å beskrive situasjonen sin nærmere eller avvise de råd de ble gitt. I slike tilfeller ble det opprettet en form for dialog hvor utdypinger og spesifiseringer ble gitt av jentene. Vi valgte imidlertid en observatørrolle til disse dialogene, ikke en deltakerrolle. Begrunnelsen for dette valget var enkel. Jentene hadde henvendt seg til spørre- og rådgivingspaltene ut fra de formålene disse spaltene har. De hadde ikke henvendt seg til oss som forskere. Vi ønsket derfor ikke å gripe inn i spørrespaltenes 'indre liv' men heller la dialogene utspille seg uavhengig av vår faglige interesse i historiene.

På den andre siden er det en styrke ved materialet at det nettopp er jentenes egne historier som utgjør grunnlaget for analysene. Materialet er jentenes egne historier, vinklet på måter som de ønsket, beskrevet på måter de hadde valgt, og med de forklaringer og begrunnelser som de mente var relevant – og de er skrevet i øyeblikk hvor jentene henvendte seg til omverdenen for råd og erfaringsutveksling. Ved eksempelvis å inngå i en dialog ansikt til ansikt, kunne både selvsensur og sosial ønskevridighet vært aktive prosesser i jentenes beskrivelser. Innleggene er skrevet anonymt i ly av en dataskjerm hvor ingen kan peke på deg som den jenten som har en kjæreste som slår. Slik sett kan anonymiteten åpne for andre historier enn det som ville blitt fortalt ansikt-til-ansikt.

Samlet sett er denne undersøkelsen av mer eksplorerende karakter. Analysene tar utgangspunkt i jentenes egne historier, historier som ikke fanges opp av statistiske undersøkelser (jf. Pape 2011), forfattet av unge jenter som ellers kan være vanskelig å få i tale. Slik sett kan denne undersøkelsen bidra til å ytterligere belyse partnervold generelt og unge jenters erfaringer med voldelige kjærestes spesielt.

Analysestrategi

Jentenes fortellinger er analysert som diskursive praksiser, dvs. som måter å snakke om noe på. Rent konkret har vi innledningsvis benyttet Smith mfl. (2009) skjema for analyser hvor jentenes fortellinger først ble lest og lest igjen for deretter å bli organisert i tekstnære beskrivelser som igjen ble organisert i tema. Hver enkelt fortelling ble først gitt en selvstendig analyse før de deretter ble sammenlignet med hverandre med sikte på å identifisere generelle tendenser og nyanser. Jentenes beskrivelser av voldelige hendelser er derfor analysert med tanke på hva de definerer som vold og hva de utelater i denne definisjonen, hva de beskriver som grenser for vold, og ikke minst, hvor de plasserer ansvaret for volden. Denne analysetilnærmingen har gjort at vi i denne artikkelen drøfter definisjoner av vold for å forstå jentenes meningskonstruksjon.

Etikk i internettforskning

Å gjøre bruk av internett som datakilde er etisk utfordrende. Internasjonalt har særlig debatter knyttet til autentisitet, datasikkerhet og anonymitet stått sentralt (Kaun 2010). Både nasjonalt og internasjonalt trekkes det imidlertid et skille mellom åpne internettkilder og nettsamfunn. De åpne kildene er kilder hvor en kan poste sine innlegg uten å legge igjen personidentifiserbar informasjon (eksempelvis spørrespalter) – i motsetning til nettsamfunn hvor du må melde deg inn og dermed gi fra deg personidentifiserbare opplysninger (som eksempelvis Facebook). Det første regnes ofte som offentlig tilgjengelig informasjon hvor informert samtykke ikke alltid er påkrevd (Saunders mfl 2015, Seale mfl 2009) mens nettsamfunn er underlagt de samme etiske kravene som annen personidentifiserbare kildebruk. I samtaler med Regionaletisk komite Midt-Norge (REK) ble det også gitt aksept for at undersøkelser basert på offentlig tilgjengelige kilder ikke var meldepliktig. Materialet som analysene baseres på, er hentet fra slike offentlige tilgjengelige kilder og ble derfor vurdert som ikke meldepliktig.

Som analysegrunnlag anvendes utelukkende innlegg som var anonymisert av den enkelte innleggsforfatter. I tillegg har vi valgt å ikke sitere innlegg som ble vurdert til å være forfattet av særlig unge mennesker, selv om også disse innleggene er postet anonymt. Innlegg som ble vurdert til å inneholde personidentifiserbare opplysninger, er også utelatt i siteringen. Slik har vi forsøkt å ivareta etiske retningslinjer for forskning som anvender internett som datakilde.

Definisjoner av vold

En ung jente, Trine, skrev:

(...) så sto han og skrek meg i ansiktet, og ristet huet mitt så jeg traff veggen bak meg et par ganger. Han mente ikke at jeg skulle treffe veggen. (...) Jeg vet virkelig ikke hvordan jeg skal få det ordentlig frem for han at jeg ikke orker mer om han ikke holder opp ... Har sagt til meg selv at den dagen han slår, så går jeg. Uansett. Er ikke snakk om noe annet en gang.

Sitatet illustrerer hvordan Trine differensierer mellom ulike former for vold som hun blir påført og dette nyanserte voldsbegrepet var et gjennomgående trekk i historiene til jentene. Sitatet berører tre tema som vil adresseres i denne artikkelen; den faktiske volden og forhandlinger om meningsinnhold, grenser for vold og ansvar for vold. Nedenfor vil disse tematikkene problematiseres nærmere.

Mening i vold

I sitatet overfor gir Trine beskrivelser av flere former for vold, selv om hun ikke selv gir disse handlingene merkelappen vold. Det gjør imidlertid forskningslitteraturen. I forskningslitteraturen skilles det gjerne mellom psykisk, fysisk og seksuell vold (Krug mfl 2002), og Isdal (2000) utvider denne klassifiseringen til også å inkludere materiell og latent vold. Å bli skreket i ansiktet og få ristet hodet slik at en treffer veggen, slik som Trine beskriver, kan klassifiseres som vold i følge disse definisjonene. Haaland, Clausen og Scheie skriver at å få banket hodet mot en gjenstand eller en vegg inngår i klassifiseringen alvorlig maktbruk og sidestilles med bruk av våpen (Haaland, Clausen og Schei 2005). Haaland et al. skriver videre at dette er «...*handlingsformer som medfører et meget stort potensiale for skade, og som derfor regnes som særlig farlig*» (Haaland mfl 2005: 60). I vårt materiale beskrives ikke volden i slike ordelag.

I jentenes historier kan det synes som om de reserverer seg mot å klassifisere slike handlinger som vold eller å klassifisere kjæresten som voldelig. Illustrerende, Trine begynner da også sitt innlegg med å si: «*Har en kjæreste som blir veldig voldsom når han blir sint.*» Kjæresten omtales av Trine som voldsom, ikke voldelig og de handlingene hun blir påført blir ikke beskrevet som vold. Dette er en gjennomgående tendens i materialet vårt.

I jentenes historier differensieres det også mellom ulike former for vold, og ulike handlinger tillegges ulik betydning. Psykisk vold er eksempelvis ofte beskrevet av jentene, men sjeldent tillagt eksplisitt betydning som vold. Alexandras beskrivelse er illustrerende for dette. Hun skriver:

(...) Nå bruker han ikke vold mer. Men det hender han misbruker tilliten min. Jeg har blitt kalt hore, feit, kjerring og han sier det er slutt annenhver dag. Jeg har fått høre at han kan finne ti ganger bedre jente enn meg og at han skal være utro.

Slik Alexandra beskriver det, er denne utskjellingen, nedrakkingen og bruk av trusler et uttrykk for misbruk av tillit, ikke vold. Det Ellen skriver, derimot, er nærmere å klassifisere handlingene som psykisk vold enn det Alexandra gjør. Om sin samboer skriver hun:

(...) Han er en god mann, men plutselig (dette gjelder kun meg) kan han vende om, rakke ned på meg, helt til jeg sier unnskyld for noe jeg ikke trenger å si unnskyld for (...) Når jeg leser om psykisk vold, kjenner jeg meg litt igjen. Men samboeren min er hakket under prototypen som utfører psykisk vold. Han får meg ofte til å gråte i disse situasjonene og blir faktisk sintere av å se eller høre meg gråte...

For selv om Ellen er inne på å klassifisere handlingene som psykisk vold, poengterer hun at kjæresten er «...*hakked under*...» den typiske utøveren av psykisk vold. Dette er også et gjennomgående trekk i materialet vårt. Den volden jentene blir påført blir sammenlignet med en antatt norm, og funnet nesten men ikke helt lik. I deres beskrivelser blir det de opplever beskrevet som alvorlig, men likevel annerledes det andre opplever. Enten er voldsutøveren annerledes, volden er annerledes eller relasjonen deres er annerledes andre voldsrelasjoner. Slike presiseringer av annerledeshet er gjennomgående i vårt materiale, og kan tyde på at jentene prøver å etablere et mer nyansert bilde av både voldserfaringen og voldsrelasjonen.

Den samme nyanseringsprosessen finner vi også igjen i historiene til jenter som blir påført fysisk vold. I beskrivelsene av fysisk vold, ser det ut til at handlingene differensieres og rangeres. Særlig tydelig blir dette når det er snakk om fysiske slag. Martes beskrivelse er illustrerende. Hun skriver:

...han vregte armene og bena mine ... og holdt meg kjempe hardt fast, så jeg ikke kunne røre meg, klemt kjempe hardt inn i kjeven min ... dyttet meg så jeg slo meg ... hadde blåmerker i hvert fall 2 uker ... klarte nesten ikke å gå fordi jeg hadde så vondt i det ene benet jeg slo da han dyttet meg ... jeg har aldri vært så redd i hele mitt liv, jeg trodde jeg skulle bli drept.

På tross av dette understreker hun at «...*han slo ikke*». Han dyttet og holdt henne fast, hun hadde blåmerker i to uker og hun var redd for å dø – likevel understreker hun at dette ikke handler om slag. I Martes beskrivelse ser det ut til at andre fysiske handlinger som dytting, å bli holdt fast og få kroppsdeler vregt, er underordnet slag i alvorlighetsgrad. De fremstilles som ikke fullt så voldelig, ikke fullt så alvorlig som det å få et

slag. Igjen ser vi at jentene differensierer og rangerer sine voldserfaringer som forskjellig fra alle andres erfaringer og gjennom dette gir inntrykk av et mer nyansert bilde av både voldserfaringen og voldsrelasjonen.

For de som har blitt påført slag, kan det synes som om det trekkes opp nye nyanser, nye grenser. Tonjes historie er illustrerende. Hun beskriver tilsvarende erfaringer som referert overfor med dytting, å bli holdt fast og være redd, men hun poengterer at selv om hun har blitt slått: «(H)an har aldri slått med knyttet neve i fjeset». I Tonjes beskrivelse er ikke slag et slag, men heller en handling som må nyanseres før den kan forstås. Å få et slag i armen eller bli slått med flat hånd i ansiktet, fremstilles som noe annet enn et knyttneveslag i ansiktet.

I vårt materiale kan det virke som om jentene differensierer og rangerer sine erfaringer med vold og sammenligner disse erfaringene med et stereotypisk bilde av både den typiske partnervolden og den typiske voldsutøveren. I denne prosessen med å gi mening til sine erfaringer, fremstår deres opplevelser som annerledes enn dette bilde. I deres beskrivelser blir det påpekt at den volden de blir påført er forskjellig andres voldserfaringer og den relasjonen de har med voldsutøveren er mer kompleks enn alle andres voldsrelasjoner. Denne annerledesheten fremstår dermed som en viktig grensemarkør i deres diskursive posisjonering.

Grenser for vold

I jentenes historier blir det også argumentert for at det er grenser for hvilken vold jentene vil tolerere. Som sitert overfor, er Trine tydelig på at «... den dagen han slår, så går jeg. Uansett. Er ikke snakk om noe annet en gang.» For Trine gikk grensen ved slag, for andre jenter i materialet vårt gikk grensen ved slag i ansiktet, for andre igjen gikk den ved et knyttneveslag i ansiktet. Hvilke voldshandlinger som utgjør den konkrete grensen, varierer fra jente til jente, men de fremstiller grensene som absolutte grenser. I historiene er jentene tydelig på at overskridelse av denne konkrete handlingen vil gi konsekvenser. I materialet vårt blir grensene fremstilt som en form for bevis på at de ikke finner seg i hva som helst – som en form for 'hit, men ikke lengre'. De skriver også at hvis den grensen de har satt overskrides, vil de avslutte forholdet, uavhengig av hva som er årsakene til at de i skrivende stund fortsatt er i forholdet. Fanny illustrerer dette. Hun skriver:

Jeg har alltid vært fast bestemt på at jeg aldri skal være i noe forhold hvor jeg blir mishandlet, uansett hvor høyt jeg elsker den personen.

For Fanny gikk denne grensen ved det hun oppfattet som mishandling, og skulle dette inntreffe ville hun avslutte forholdet.

I materialet vårt fremstår grensene som absolutte – helt til voldsutøveren trækker over denne grensen. I disse historiene ga jentene uttrykk for både usikkerhet og redsel, og de handlingsalternativene som var så tydelige før voldsutøvelsen ble plutselig gjenstand for nye runder med meningskonstruksjon. Tereses erfaringer er illustrerende. Hun skriver:

...vi hadde for noen dager siden en slik krangel hvor han går over grensen. Men for første gang slo han meg i ansiktet. Det har alltid vært noe som han har sagt at han aldri kom til å gjøre. Og noe som jeg har trodd aldri kom til å skje. Men han slo med flat hånd, hardt, men med flat hånd. Han truer alltid med å slå meg, eller sier at han har så lyst, så hardt at tennene mine knuser eller noe, men jeg tar det aldri seriøst, men denne gangen gikk han over den grensen som han alltid har sagt at han ikke vil gå ... Nå for en gangs skyld begynner jeg å bli redd ... jeg vet ikke hva jeg skal gjøre lengre.

Og hun avslutter «... men kjenner jeg meg selv nok vil jeg aldri gå fra han. Men ofte ønsker jeg at han går fra meg ...». Også for Terese gikk det en grense ved slag i ansiktet, og denne grensen hadde vært viktig for henne. Tidligere i sin historie fortalte Terese om slag som hadde resultert i at hun måtte oppsøke legevakt, men hun poengterte at dette hadde vært slag mot kroppen – ikke ansiktet. Når han nå hadde slått i ansiktet, hadde voldsutøveren overskredet en grense som var satt. Etter overskridelse av denne grensen har hun nå blitt redd – både for sin egen og for hans del. Nå når han har tråkket over grensen, vet hun ikke hva hun skal gjøre lengre. Grensen er ikke lengere et orienteringsredskap som hun kan benytte i vurderingen av seg selv og voldshandlingene, og hun blir rådvill. Det er i slike situasjoner at jentene begynner å problematisere ansvarsforholdene for volden, som utdypes nedenfor.

Ansvar for vold

I materialet vårt finner også vi eksempler på den klassiske ansvarstaking slik den ble beskrevet av Ferraro og Johnson (1983) hvor jentene tar ansvar for partnerens voldelige handlinger. Noen av jentene fremstilte voldsutøvelsen nesten som et fellesprosjekt hvor alkohol og sinne utgjorde viktige bestanddeler. Sannas beskrivelse er illustrerende for denne typen ansvarstaking. Om volden skriver hun:

Dette skjer som sagt kun i fylla og han er alltid veldig lei seg for det han har gjort dagen etterpå. Vi blir alltid gode venner igjen. Jeg har derimot kanskje enda mer dårlig samvittighet enn ham for å få han så sint at han ikke klarer å la være å denge løs på meg.

I Sannas fortelling er det hun som har ansvaret for at han denger løs på henne, fordi hun i egne øyne provoserer, trigger og utløser sinnet hans. Denne ansvarstakingen er også tydelig i Silje sin historie. Hun skriver:

(...) moren hans har fortalt meg at han har hatt problemer med sinnet siden han var liten, men han har aldri slått ei jente før. Bare meg ... og jeg blir slått av alle kjærestene mine ... hva gjør jeg feil?

«Hva gjør jeg feil?» spør Silje og viser at hun plasserer ansvaret for volden på seg selv. I hennes historie er det hun som skaper disse situasjonene med voldsutøvelse – ved å være, si eller gjøre noe som fremprovoserer volden. Denne konklusjonen finner hun ytterligere bevis for siden hun har erfaring med voldlige kjærester, mens han, i følge hans mor, aldri tidligere har slått ei jente. I innlegget sitt på spørrespalten ber hun da også om råd om hvordan hun kan forandre sin egen atferd slik at partneren vil slutte med sin voldelige atferd.

De rådene jentene etterspør på spørrespaltene er råd om hvordan de kan forandre sine handlinger, dvs. hvordan de kan tenke, gjøre og være annerledes slik at partneren ikke blir voldelig. Etterspørselen tyder på at de forstår voldshandlingen som konsekvenser av noe de har gjort, sagt eller latt være å gjøre. I dette ligger det også en grunntone om at hvis de bare klarer å forandre seg, bare de klarer å slutte å provosere han, bare de klarer å slutte å trigge han, vil partneren slutte å påføre de vold.

Jentenes ansvarstaking for voldsutøvelsen er gjennomgående i materialet vårt. I deler av materialet ser vi imidlertid en annen tendens til ansvars plassering. Alexandras beskrivelse er illustrerende for denne andre formen for ansvarstaking. Hun skriver:

Etter den dagen gav jeg han et ultimatum og sa han fikk komme seg til psykolog ellers så gikk jeg fra han. Han var ikke sen med å bestille time. Etter noen få timer hos psykolog fikk vi vite grunnen til at denne typen vold skyldes vold fra oppveksten hans ... Jeg var så glad for å endelig få en grunn, vite at det ikke var min feil.

I sitatet overfor ser vi at også Alexandra har vært inne på tanken om at volden er utløst av offerets handlinger. Hun har selv vurdert om det er noe hun gjør eller sier som utløser voldshandlingene, om det er hennes feil at han slår. Men besøkene hos psykolog endret denne forhandlingsprosessen om ansvarsfordeling. I sitatet overfor plasseres ansvaret for voldsutøvelsen på en vanskelig barndom og Alexandra gir uttrykk for glede over denne ansvars plasseringen. Med en vanskelig barndom som en form for ytre faktor, er ansvaret for volden verken hennes, hans eller relasjonen. Hun fratras med andre ord ansvaret for volden. Det er ikke hennes ord eller handlinger som skaper voldssituasjonen, og dermed er ikke volden en konsekvens av noe hun gjør. I tillegg ligger det en undertone i sitatet om at disse ytre forholdene gjør at volden heller ikke er hans feil. Det er med andre ord heller ikke han som er ansvarlig for volden. Denne

ansvarsplasseringen ser vi igjen hos flere jenter i materialet vårt, og i deres historier poengteres disse ytre forholdene eksplisitt.

Voldsnyanser som orienteringsredsskap?

Volden som jentene beskriver kan karakteriseres som grov vold og mishandling. Jentene forteller om å bli holdt fast og dyttet, å få vrent armer og bein, om utskjellinger og drapstrusler, om slag på kroppen og i ansiktet. De forteller også om handlingene som vedvarer over tid – selv om de i noen tilfeller bare har et 'av og på' forhold til sin kjæreste. Disse handlingene ligger innenfor definisjonene om grov vold og mishandling (Isdal 2000, St.meld. nr. 2012–2013). I tillegg gis det beskrivelser av en kjønnnet asymmetri i voldsutøvelse hvor det i all hovedsak er en mann som utøver vold og en kvinne som påføres vold. Flere av jentene beskriver også hvordan volden har økt over tid. Jentenes beskrivelser av grov vold, asymmetriske kjønnsrelasjoner og eskalerende voldsutøvelse gjør at Johnsons begrep intim terrorisme er en egnet klassifisering av jentenes erfaringer. Selv om en ut fra dette datamaterialet ikke kan si noe om utbredelsen av dette fenomenet, viser materialet at grov partnervold også forekommer i unge parrelasjoner av mer flyktig karakter.

Analysene viser at i prosessene med å konstruere mening i volden bruker jentene omskrivninger, sammenligninger og differensieringer som strategier for å skrive seg inn eller ut av ulike diskursive praksiser. Når Trine omtaler kjæresten som voldsom og ikke voldelig, kan dette forstås som forsøk på å posisjonere seg selv og sine erfaringer som forskjellig fra stereotypiske beskrivelser av partnervold. Voldsom kan gi assosiasjoner til både intensitet og lidenskapelighet, begreper som kan betegnes som positive beskrivelser av et kjærlighetsforhold. En lidenskapelig kjæreste kan være en positiv beskrivelse av begge partene i relasjonen, både den som *er* en lidenskapelig kjæreste og den som *har* en lidenskapelig kjæreste. Beskrivelsen 'voldelig kjæreste' gir ikke de samme assosiasjonene. Betegnelsen voldsom åpner for andre diskursive praksiser enn det voldsbetegnelsen gjør, og gjør eksempelvis subjektposisjonen 'lidenskapelig' tilgjengelig. Tilsvarende kan Alexandras omtale av psykisk vold som 'misbruk av tillit' også tolkes som en omskriving som åpner for andre diskursive praksiser og subjektposisjoner. En kjæreste som misbruker ens tillit kan posisjoneres som en dårlig kjæreste, men han tilskrives ikke posisjonen som en voldelig kjæreste. En som misbruker tilliten din kan både såre og skuffe deg, men han slår ikke. En dårlig kjæreste kan en klage over sammen med andre, mens en voldelig kjæreste snakker man ikke om. 'Misbruk av tillit' gir med andre ord rom for andre diskursive praksiser enn det betegnelsen 'voldelig' gir.

Informantene anvender også sammenligninger og differensieringer som språklige strategier for å gi mening til sine erfaringer. Disse strategiene er tydelig hos Ellen når

hun omtaler kjæresten sin som 'hakked under' den typiske utøveren av vold. Hun sammenligner egne erfaringer med beskrivelser av andres erfaring, men finner at selv om hennes erfaringer har likhetstrekk med disse beskrivelsene så er hennes relasjon, hennes erfaringer og hennes kjæreste annerledes. Dermed kan hun fortsatt unngå å omtale kjæresten som voldelig og forholdet som en voldsrelasjon. Med presiseringen 'hakked under' kan hun anerkjenne at kjæresten gjør henne vondt samtidig som hun opprettholder troverdighet når hun beskriver han som 'en god mann'.

Differensiering som språkstrategi kommer tydeligst frem i beskrivelsene av den fysiske volden som informantene påføres. Beskrivelsene skaper et inntrykk av at informantene orienterer seg rundt to former for måleenheter. Den første måleenheten går mellom slag på den ene siden og annen fysisk vold på den andre. Trine illustrerer dette. Hun blir sliten av at han roper til henne, når han rister henne så hun slår hodet i veggen og hun vil gjerne at han skal slutte med dette – men det er først ved slag at hun skriver hun vil avslutte forholdet. Innenfor en slik referanseramme fremstilles slaget som en absolutt grense, som en handling som ikke under noen omstendigheter vil tillates. Denne første måleenheten fremstår dermed som en dikotomisk måleenhet, hvor handlinger vurderes som enten innenfor eller utenfor grensen.

Den andre måleenheten har mer form som en skala av alvorlighetsgrad. På denne skalaen ser det ut til at fysisk vold i form av dytting, holding og risting underordnes slag i ansiktet, og hvor det å få et slag i ansiktet med knyttet neve regnes som det mest alvorlige. Volden de påføres blir vurdert i forhold til denne skalaen og hvor på skalaen volden plasseres får konsekvenser for hvilke handlinger jentene vurderer som relevant. Det kan synes som om egne reaksjoner, som redsel, blåmerker og sorg ikke gjøres til vurderingskriterium med hensyn til alvorlighetsgrad. Redsel for å bli drept fremstilles ikke som like alvorlig som slag i ansiktet med knyttet neve. Skalaen av alvorlighetsgrad tyder på at jentene orienterer seg rundt nyanser av vold, hvor ulike fortolkninger av vold skaper ulike diskursive praksiser. Vislies (2015) begrep 'gråsoneerfaringer' er et begrep som også kan anvendes for å oppsummere jentenes erfaringer med voldelige kjærester.

Spørsmålet blir dermed hvordan gråsoneerfaringer kan forstås. Hvordan skal disse nyanseringene tolkes? Hva betyr det når de sammenligner sine egne erfaringer med en antatt norm og finner at erfaringene er nesten – men ikke helt – lik? Hvordan skal understrekingene av forskjellighet forstås?

Forskning på voldtekt og seksuelle krenkelser refererer gjerne til voldtektsmyter og stereotypiske voldtektscript (Stefansen og Smette 2006, Vislie 2015), og at disse diskursene posisjonerer voldsofferet som mer eller mindre verdig. Deres forskning viser at voldtektserfaringer som ligner på overfallsvoldtekten tilbyr mer verdighet sammenlignet med voldtektserfaringer hvor gjerningsmann er kjent, jenten kanskje

har drukket alkohol og gjensidig seksuell aktivitet kunne vært et mulig utfall i den konkrete situasjonen. Hvis overgrepene derimot begås av en ukjent person mens du selv er i ferd med å gjennomføre sosialt aksepterte aktiviteter, – og hvis du i tillegg kjemper imot overgriperens brutale fremferd og blir skadet i denne kampen – er det lettere å definere deg selv og bli definert av andre som et 'verdige' offer uten skyld eller ansvar for hendelsen. Jo lengere borte fra de stereotypiske voldtekstscriptene jentenes erfaringer ligger, desto mer ansvar og skyld både tilskrives og tilskrives jentene (Stefansen og Smette 2006, Vislie 2015).

Det kan være vanskelig å få øye på tilsvarende 'verdige' subjektposisjoner i partnervold. Finnes det verdige subjektposisjoner for jenter som blir slått av sin kjæreste?

En verdig subjektposisjon i partnervold er kanskje først og fremst knyttet til handlingen hvor kvinnen avslutter forholdet til den voldelige partneren sin, hvor hun trer ut av den voldelige relasjonen og snur ryggen til voldsutøveren. Det er kanskje først da kvinnene fremstår som et verdig offer? En av kommentarene jentene fikk var som følgende: 'Han slår, du går. The end', og kommentaren er illustrerende for normative standarder jentene må forholde seg til. Kommentaren antyder at verdighet er knyttet til håndteringen av det første slaget, hvor det å avslutte forholdet etter dette første slaget fremstår som sentralt. Vårt materiale tyder på at 'han slår, du går' er en referanseramme som jentene er kjent med og orienterer seg rundt. Noen av jentene påpeker også at slaget er en absolutt grense for hva de vil akseptere. Spørsmålet blir da om de verdige subjektposisjonene forsvinner for jentene når det andre, det tredje og det fjerde slaget blir påført dem? Hva er igjen av verdige subjektposisjoner når de blir utsatt for vold av kjæresten gjentatte ganger – og likevel fortsetter i forholdet?

Kanskje skal jentenes nyansering av vold tolkes som et verdighetsprosjekt? Analysene viser at jentene sammenligner egne voldserfaringer med antatte normer og de vurderer egne erfaringer som annerledes disse normene. Både hun, han og relasjonen vurderes som forskjellig fra alle andre. Kan denne nyanseringsprosessen gi jentene rom for andre diskursive praksiser som gjør det mulig å fortsette forholdet samtidig som de kan inneha verdige subjektposisjoner? Basert på en studie av ungdoms holdninger til seksualitet og seksuelle overgrep, drøfter Smette, Stefansen og Mossige (2009) ansvarsdeling som et uttrykk for en streving etter aktørposisjoner, også i overgrepssituasjoner. Kanskje kan jentenes fremstilling av volden som et fellesprosjekt forstås på samme måte? Ved å ta ansvar, så inntar jentene samtidig en aktørposisjon hvor de ikke er passive offer for kjærestens vold, men heller aktive deltakere i intenst og lidenskapelig forhold – selv om disse noen ganger går over styr. I et slikt lys fremstår ansvarsstakingen og ansvarsdelingen ikke som uttrykk for unnskyldninger eller bortforklaringer, men heller som uttrykk for at jentene prøver å skape subjektposisjoner som gir større grad av verdighet.

I jentenes fortellinger ser vi også at den voldelige kjæresten vies stor plass. Jentene beskriver han i positive ordelag og forsvarer både han og hans gjerninger med styrke. Han posisjoneres gjerne som forskjellig fra den 'tradisjonelle konemishandleren'. Slike beskrivelser er lett å tolke inn i rammen av naive jenter som blir manipulert av sin voldelige kjæreste – spesielt når en tar jentenes alder med i betraktningen. Men kanskje er andre tolkninger også relevant? Ved å understreke et mer nyansert bilde av sin kjæreste – posisjonert som en romantisk kjæreste, som en mann som stort sett er god – gir de rom for andre subjektposisjoner til seg selv. Ved å understreke hans forskjellighet, understreker jentene samtidig sin forskjellighet. Kanskje er det nettopp understrekingen av forskjellene som utgjør kjernen i deres streben etter å gi mening til sine erfaringer. Ved å distansere seg selv, kjæresten og relasjonen deres fra et antatt stereotypisk script om partnervold, skaper de andre tilgjengelige subjektposisjoner. Kanskje skal deres ansvarsdeling, nyanseringer og differensieringer forstås som forsøk på å ta kontroll over sine liv?

Litteratur

- Anderson, K. L. (2005). Theorizing gender in intimate partner violence research. *Sex Roles*, 52 (11/12): 853–865.
- Archer, J. (2000). Sex differences in aggression between heterosexual partners: a meta-analytic review. *Psychological Bulletin*, 126 (5): 651–680.
- Curnow, S. A. M. (1997). The open window phase: helpseeking and reality behaviors by battered women. *Applied nursing research* 10 (3): 128–135.
- Davis, B. og Harrè, R. (1999). Positioning and personhood. I Harrè, R. og Langenhove, L. van (red.): *Positioning theory: Moral contexts of intentional action*(s. 32–52). Oxford: Blackwell Publishers.
- Haaland, T., Clausen, S. E. og Schei, B. (red) (2005). *Vold i parforhold – ulike perspektiver. Resultater fra den første landsdekkende undersøkelsen i Norge*. Rapport nr. 3. Oslo: Norsk institutt for by- og regionforskning (NIBR).
- Hines, D. og Douglas, E. (2010). Intimate terrorism by women towards men: does it exist? *Journal of aggression, conflict and peace research*, 2 (3): 36–56.
- Isdal, P. (2000). *Meningen med volden*. Oslo: Kommuneforlaget.
- Iversen, A. (2006). Italesatt taushet: kjønnsnøytralitet som diskursiv posisjonering. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 3: 21–36.
- Johnson, M. P. (1995). Patriarchal terrorism and common couple violence: two forms of violence against women. *Journal of marriage and the family*, 57: 293–294.

- Johnson, M. P. (2011). Gender and types of intimate partner violence: a response to an anti-feminist literature review. *Aggression and violent behavior*, 16: 289–296.
- Kaun, A. (2010). Open-ended online diaries: capturing life as it is narrated. *International journal of qualitative methods*, 9 (2): 133–148.
- Kelly, J. og Johnson, M. P. (2008). Differentiation among types of intimate partner violence: research update and implications for interventions. *Family court review*, 46 (3): 476–499.
- Krug, E., Dahlberg, L. L., Mercy, J., Zwi, A. B og Lazano, R. (red) (2002). *World report on violence and health*. Geneva: World Health Organization.
- Langenhove, L. van og Harrè, R. (1999). Introducing positioning theory. I Harrè, R. og Langenhove, L. van (red.): *Positioning theory: Moral contexts of intentional action* (s. 14–31). Oxford: Blackwell Publishers.
- NOU nr 4 (2008). *Fra ord til handling. Bekjempelse av voldtekt krever handling*. Oslo: Departementenes servicesenter, Informasjonsforvaltning.
- Pape, H. (2003). Vold og krenkelser i unge menneskers parforhold. *Tidsskrift for Den norske lægeforening*, 15: 1–11.
- Pape, H. (2011). Unge kvinners vold mot partner. *Tidsskrift for Den norske lægeforening*, 20: 1994–1997.
- Saunders, B., Kitzinger, J. og Kitzinger, C. (2015). Participant anonymity in the internet age: from theory to practice. *Qualitative research in psychology*, 12: 125–137.
- Seale, C., Charteris-Black, J., MacFarlane, A. og McPherson, A. (2009). Interviews and internet forums: a comparison of two sources of qualitative data. *Qualitative health research*, 20 (5): 595–606.
- Skjørten, K. (2004). Kvinnemishandling – kunnskap og politikk. *Kvinneforskning*, 3: 63–75.
- Smette, I; Stefansen, K. og Mossige, S. (2009). Responsible victims? Young people's understandings of agency and responsibility in sexual situations involving underage girls. *Young*, 17 (4): 351–373.
- Smith, J., Flowers, P. og Larking, M. (2009). *Interpretative Phenomenological analysis: theory, method and research*. London: Sage.
- St.meld. nr. 15 (2012–2013). *Forebygging og bekjempelse av vold i nære relasjoner. Det handler om å leve*. Oslo: Justis- og beredskapsdepartementet.
- Stefansen, K og Smette, I. (2006). 'Det var ikke en voldtekt, mer et overgrep ...' Kvinners fortolkning av seksuelle overgrepserfaringer. *Tidsskrift for samfunnsforskning*, 1: 33–56.
- Stefansen, K; Smette, I. og Bossy, D. (2014). Angrep mot kjønnsfriheten: Unge jenters erfaringer med uønsket beføling. *Tidsskrift for kjønnsforskning*, 1: 3–19.
- Stene, R. J. (2005). I familiefasens vold. *Samfunnspeilet* 6: 37– 45.

Thoresen, S. og Hjemdal, O.K. (red) (2014). *Vold og voldtekt i Norge. En nasjonal forekomststudie av vold i et livsløpsperspektiv*. Oslo: Nasjonalt kunnskapssenter om vold og traumatisk stress.

Engelsk abstract

This article analyzes young girls' experiences in violent teen dating relationships characterized by serious violence. We analyse a qualitative material consisting of electronic posting made by girls and young women. A discourse analytical framework is used in order to understand how the girls construct meaning.

The analysis shows how girls construct meaning by applying a nuanced concept of violence. The nuanced concept of violence addresses three issues; definitions of violence, limits to violence and last, responsibility for violence. The article discusses how the meaning construction processes can be understood as expressions of alternative subject positions that allow for other ways to understand and handle the violence perpetrated by their boyfriends.

Noter

¹'Situational couple violence' har han også referert til som 'common couple violence' (Johnson 1995, se forøvrig Kelly og Johnson 2008 for en nærmere redegjørelse).

²'Intimate terrorism' har han tidligere referert til som 'patriarchal terrorism' (Johnson 1995) og i senere tid som 'coercive control' (Kelly og Johnson 2008). Vi har imidlertid beholdt begrepet intim terrorisme i denne artikkelen fordi begrepet etter vårt skjønn gir assosiasjoner til et skrekke regime hvor overgrep og vold kan ramme hvor som helst og når som helst. Dette er en beskrivelse som vi mener gir gjenklang i jentenes historie. I tillegg ønsker vi å benytte intim terrorisme som begrep fordi dette begrepet også gir assosiasjoner til en ansvarsfordeling hvor offeret langt på vei blir fritatt for skyld – terror rammer blindt, og hun var bare på feil sted til feil tid. Derfor fortsetter vi å bruke begrepet intim terrorisme fremfor coercive control.

³Vi søkte på mange forskjellige spørrespalter, som eksempelvis psykologen.no, ung.no, klaraklok.no. Våre søk var i denne sammenhengen særlig rettet inn mot spørre- og rådgivningsspalter som henvendte seg til ungdom. Vi fant også noen blogger hvor unge jenter hadde fått anledning til å poste sine innlegg anonymt. Fortellinger som passet utvalgs kriteriene for denne undersøkelsen er inkludert i materialet som anvendes som analysegrunnlag i denne artikkelen.

⁴ Innleggene var merket både med dato og klokkeslett. Vi kunne dermed se når innleggene var skrevet.